

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 17.10.2008
KOM(2008) 617 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH
EUROPAPARLAMENTET**

Ett år efter Lissabon: Det praktiska genomförandet av partnerskapet Afrika-EU

{SEC(2008) 2603}

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

Ett år efter Lissabon: Det praktiska genomförandet av partnerskapet Afrika-EU

1. INLEDNING

Vid sitt andra toppmöte i Lissabon i december 2007 antog EU och de afrikanska stats- och regeringscheferna en gemensam Afrika-EU-strategi – en ambitiös och långsiktig politisk ram som bekräftade viljan att fördjupa de politiska förbindelserna och att arbeta tillsammans för att lösa globala problem. Detta dokument, som utgör ett klart brott med det förgångna och ger en vittomfattande ram för förbindelserna mellan EU och Afrika, kompletterades med en handlingsplan för 2008–2010, som ger ett konkret innehåll till den politik som skisseras i den gemensamma strategin. Handlingsplanen utgörs av åtta sektorsinriktade partnerskap och är den huvudsakliga dagordningen för samarbetet mellan EU och Afrika fram till nästa toppmöte, som hålls i Afrika 2010. Den gemensamma strategin och de delar av den europeiska grannskapspolitiken som avser Afrika kommer att komplettera och förstärka varandra och bidrar gemensamt till att stärka förbindelserna mellan EU och Afrika.

EU och de afrikanska ledarna slog också fast att 2008 bör bli ett år av genomförande och märkbara framsteg. De enades om att Europeiska kommissionen, rådets generalsekretariat och Afrikanska unionens kommission (AUC) varje år ska lägga fram en lägesrapport om genomförandet av den gemensamma strategin och handlingsplanen. Europeiska kommissionen framhöll sitt starka engagemang i processen och beslutade också att utarbeta detta meddelande om framsteg och framtida utmaningar.

Detta meddelande har tre syften: 1) Att bedöma de framsteg som gjorts under det första året som partnerskapet varit i gång, 2) att skissera de främsta framtida utmaningarna, och på så sätt lägga grunden till en diskussion mellan alla aktörer – EU:s medlemsstater och institutioner, afrikanska länder och institutioner, parlament, det civila samhället och internationella partner, och 3) att lämna underlagsmaterial till den gemensamma lägesrapporten till ministertrojkans möte i november 2008. I meddelandet ges en översikt över de inledande framstegen i fråga om de övergripande politiska målen i den gemensamma strategin och genomförandet av de åtta partnerskapen. I ett framåtblickande sista avsnitt skisseras viktiga rekommendationer om hur man ska gå vidare på ett bättre och snabbare sätt.

2. DEN GEMENSAMMA STRATEGIN – POLITISKA RIKTLINJER OCH INSTITUTIONELLA BESTÄMMELSER

I den gemensamma strategin och handlingsplanen anges de viktigaste principerna, målen och inslagen i det nya strategiska partnerskapet Afrika-EU. Förbindelserna mellan Afrika och EU förs upp till en mer mogen och jämlik nivå genom en dialog och ett samarbete som går ”utöver utveckling”, ”utöver Afrika” och ”utöver institutioner”. Nu när nästan ett år har gått har också vissa inledande framsteg gjorts.

- **”Utöver utveckling”:** Afrika fortsätter att ligga högt på EU:s utrikespolitiska dagordning, med en dialog som i allt större utsträckning går utöver traditionella utvecklingsfrågor,

byråer och tjänstemän. Intensifieringen av kontakterna på hög nivå, framför allt inom området fred och säkerhet, t.ex. trojkamötena mellan EU:s kommitté för utrikes- och säkerhetspolitik och Afrikanska unionens (AU) freds- och säkerhetsråd i oktober samt mellan försvarsministrar från Afrika och EU i november 2008, understryker detta ökade intresse. Afrika betraktas dock fortfarande alltför ofta som en ”utvecklingsfråga” och behandlas också som en sådan. Det måste därför göras mer för att öka det politiska engagemanget och uppbringa medel från aktörer som i dag inte deltar i arbetet med utvecklingsfrågor.

- **”Utöver Afrika”:** Även här är de första resultaten uppmuntrande men ojämna. Diskussionerna och samarbetet mellan EU och Afrika gäller i allt större omfattning globala frågor som fred och säkerhet, klimatförändring, energi och livsmedelsförsörjning, men diskussionerna är fortfarande ofta begränsade till Afrika – klimatförändringens följder för Afrika, energi- och livsmedelsförsörjning i Afrika osv. Båda sidor behöver också utvidga samarbetet i FN, i andra internationella forum och vid multilaterala förhandlingar om centrala frågor som handel, mänskliga rättigheter och klimatförändring. De bör också finna en gemensam plattform för att arbeta tillsammans i regionala och globala politiska frågor.
- **”Utöver institutioner”:** En av de viktigaste nyheterna i detta människocentrerade partnerskap är det stora antalet icke-traditionella deltagare från det civila samhället, den privata sektorn och den akademiska världen. Trots att det finns ett äkta intresse för att engagera sig på allvar, så behöver båda sidor arbeta hårdare med att finna ekonomiska medel och utveckla praktiska arbetsformer för att icke-institutionella aktörer ska kunna delta och samspela aktivt.

Ministertrojkan antog den 16 september 2008 den första lägesrapporten om den gemensamma strategin och handlingsplanen, välkomnade framstegen och uttalade sig gillande om en rad konkreta rekommendationer om det fortsatta arbetet. EU har vidtagit en rad ytterligare åtgärder för att stärka de arbetsformer som man enades om i Lissabon. Uppgiften att genomföra de olika temaområdena inom partnerskapet Afrika-EU har anförtrots åtta genomförandegrupper bestående av särskilt engagerade medlemsstater, kommissionen och rådets generalsekretariat. För den övergripande samordningen ansvarar rådets arbetsgrupp för Afrika. När det gäller finansieringen uppmanas EU:s medlemsstater att bidra med medel till de åtgärder som planeras. Europeiska kommissionen kommer att genomföra sina finansiella åtaganden till stöd för den gemensamma strategin och handlingsplanen genom att dra största möjliga fördel av gemenskapsbudgetens finansieringsmöjligheter och finansieringsinstrument i enlighet med de gällande fleråriga budgetramarna och EUF.

För Afrikas del fortsätter Afrikanska unionens kommission att stå i centrum. Flera afrikanska länder och organisationer har visat intresse för processen, men de måste snabbt mobilisera fler aktörer och motparter till EU:s projektarbetsgrupper för att genomföra och samordna partnerskapen. Aktörer som skulle kunna ge projekten draghjälp är förutom AU de regionala ekonomiska gemenskaperna och Afrikanska utvecklingsbanken samt enskilda länder.

Vissa steg har också tagits för att ge internationella parter som Världsbanken, FN och G8-länderna tillgång till processen. Detta arbete bör nu gå från politisk dialog till konkret samarbete inom de olika partnerskapen.

Under 2008 har också kontakterna mellan EU:s institutioner och deras afrikanska motparter stärkts betydligt. Inrättandet av den nya EU-delegationen med dubbla funktioner vid AU i Addis Abeba, kommissionernas ständigt intensifierade dialog och samarbete samt det

spirande partnerskapet mellan Europaparlamentet och det pan-afrikanska parlamentet är några exempel på detta.

Kommunikation och språk är grundstenar i en demokratisk process med aktiva medborgare, för vilka det är av avgörande betydelse att samarbetet mellan EU och AU fungerar väl inom områdena information, kommunikation och språk och ger upphov till väl fungerande tjänster. Detta bidrar till ett annat övergripande mål, nämligen att stödja Afrikas politiska och ekonomiska integration och att stärka AU och dess kommission så att de utvecklas till verkliga partnerinstitutioner i Afrika.

3. PARTNERSKAPEN

I EU har medlemsstaternas, kommissionens och andra europeiska institutioners och aktörers aktiva och framåtsyftande roll varit avgörande för att göra tidiga framsteg i de åtta partnerskapen, i överensstämmelse med internationella åtaganden om ökad effektivitet i biståndet, konsekvent politik för utveckling, arbetsfördelning och integrering av olika frågor, t.ex. jämställdhet mellan könen. I följande avsnitt beskrivs de framsteg som hittills gjorts och vägen framåt i form av prioriterade åtgärder. I det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som bifogas detta meddelande ges en mer uttömmande bild av insatser och förväntade resultat på de åtta partnerskapens temaområden.

3.1. Partnerskapet Afrika-EU för fred och säkerhet

Fred och säkerhet hör fortfarande till de mest prioriterade frågorna i samarbetet mellan EU och Afrika. Detta partnerskap är främst inriktat på sambandet mellan politik, operativa mål och finansiering. En förstärkt dialog om fred och säkerhet i Afrika, Europa och världen kräver att de afrikanska ledarna visar politisk vilja, åtföljd av ökad kapacitet att reagera vid kriser på kontinenten och andra håll i världen. I den gemensamma strategin erkänns dock att Afrika inte ensamt kan ta på sig hela ansvaret för fredsfrämjande insatser.

I år har de politiska och tekniska diskussionerna gällt allvarliga politiska kriser i Afrika, t.ex. Kenya, Zimbabwe, Mauritien, fredsfrämjande dialoger och åtgärder för Somalia, krisen i Darfur, de fredsfrämjande insatserna i Centralafrikanska republiken under ledning av AU, och EU:s militära ESFP-uppdrag i Tchad. Särskilda ansträngningar har också gjorts för att förbättra det finansiella och tekniska biståndet till AU:s kapacitet att planera, genomföra och förvalta fredsfrämjande insatser, som behöver stärkas ytterligare. Stora framsteg görs i arbetet med att färdigställa den andra fredsbevarande resursen för Afrika, med ett anslag på 300 miljoner euro för perioden 2008–2010 och en mer vittomfattande metod som går utöver fredsfrämjande insatser och kapacitetsutveckling och omfattar konfliktförebyggande och stabiliseringsinsatser efter konflikter.

EU:s projektarbetsgrupp har börjat fastställa de förväntade resultaten, som så snart som möjligt diskuteras med afrikanska partner. Till de förväntade resultaten hör förstärkning av den afrikanska beredskapsstyrkan genom särskild militär och civil utbildning, bättre kapacitet för tidig varning och ökat samarbete i kampen mot terrorism och olaglig vapenhandel. Finansiellt och tekniskt bistånd ges för den nödvändiga förstärkningen av AU:s kapacitet att planera, genomföra och förvalta fredsfrämjande insatser. Diskussioner om hållbar och förutsägbar finansiering av fredsfrämjande insatser som leds av Afrika kommer snart att inledas inom ramen för FN. Sex ”ledande aktörer” ska utses för att tillsammans leda partnerskapets tre prioriterade områden.

3.2. Partnerskapet Afrika–EU om demokratiskt styre och mänskliga rättigheter

Partnerskapet syftar till att utveckla en gemensam förståelse för demokratiskt styre och till att främja och befästa en gemensam agenda för mänskliga rättigheter, och därigenom bekräfta viljan att arbeta tillsammans för att skydda och främja mänskliga rättigheter för alla människor i Afrika och Europa. I partnerskapet ingår också ett ökat kultursamarbete.

Dialogen mellan Afrika och EU och samarbetet om demokratiskt styre och mänskliga rättigheter har redan pågått under många år inom ramen för EU:s yttre åtgärder, utvecklings- och grannskapspolitik och -instrument. Att maximera synergieffekterna med centrala pågående processer kommer att göra det lättare att stödja reformer av styrelseformerna och garantera ett effektivt skydd för de mänskliga rättigheterna och friheterna.

Det främsta målet med det särskilda stimulansbeloppet för gott styre är att befästa ett demokratiskt styre i AVS-länderna genom dialog och stimulansåtgärder. De länder som lagt fram handlingsplaner för ett gott styre har tilldelats 2,7 miljarder euro. EU och AU kommer att arbeta tillsammans för att stödja de afrikanska ländernas ansträngningar att bygga upp egna demokratiska system och genomföra nationella reformplaner, men också för att uppmuntra politisk vilja i fall där de demokratiska processerna har avbrutits eller försenats.

EU och AU har inlett diskussioner om lokalt styre, vilket ger ytterligare tillfällen till gemensamt arbete. EU kommer att inbjuda AU att tillsammans med EU följa upp dess reflektioner, särskilt efter de europeiska utvecklingsdagarna i Strasbourg i november 2008, som kommer att koncentreras på dessa frågor. Man planerar också att arbeta tillsammans i frågor om mediernas roll och mediemångfald.

Detta partnerskap bör också göra det lättare att genomföra slutsatserna från AU:s och EU:s dialog om mänskliga rättigheter. AU kommer att inbjudas att tillsammans med EU fastställa vilka frågor man bör samarbeta om i internationella forum och för att överväga gemensamma initiativ. Det civila samhällets organisationer från Afrika och EU kommer att inbjudas att delta i parallella diskussioner och till att lämna sitt bidrag till dialogen.

Detta partnerskap kommer att bidra till att befästa uppbyggnaden av de panafrikanska styrelseformerna och de mänskliga rättigheterna. AU-kommissionen och Europeiska kommissionen kommer att tillsammans bedöma resultaten av biståndet till den pågående kapacitetsutbyggnaden för att gemensamt fastställa prioriteringar för ett ökat samarbete på detta område. Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas åt att befästa Afrikas kapacitet att stödja valprocesser och observationsmöjligheter, och åt hanteringen av kriser som uppstår efter val.

Verksamheten på området kulturföremål kommer att inventeras med början 2009. Inventeringen kommer att ligga till grund för en strukturering av prioriteringarna på detta område.

Slutligen kommer AU och EU år 2009 att tillsammans lansera en ”plattform för dialog om demokratiskt styre och mänskliga rättigheter” för att få med så många aktörer och intressenter som möjligt.

3.3. Partnerskapet Afrika-EU om handel och regional integration

Det främsta syftet med detta partnerskap är att stödja den socioekonomiska och politiska integrationen av Afrika, att påskynda skapandet av större och regionalt integrerade marknader

och att förbättra och stödja Afrikas infrastruktur och tjänster. I detta sammanhang är det avgörande att avlägsna de interna tullmurarna i Afrika och att se till att förvaltningar, producenter och exportörer på alla nivåer blir bättre rustade att uppfylla alla rättsliga krav på exportmarknaderna. Det meddelande som Europeiska kommissionen nyligen utfärdade om regional integration för utveckling i AVS-länder¹ är kommissionens bidrag till denna debatt. De ekonomiska partnerskapsavtalen står fortfarande högt på dagordningen och kommer, när de ingås på en övergripande regional grund, att vara en hörnsten i EU:s bistånd till regional integration i Afrika.

Harmoniseringen av lagar, förordningar, förfaranden, normer och standarder i hela Afrika skulle med fördel kunna göras på panafrikansk nivå, som ett komplement till regionala insatser. Ett möjligt centralt förväntat resultat rör sanitära och fytosanitära standarder, särskilt när det gäller kompetensutveckling och informationsutbyte på kontinental grund. En delegation med höga företrädare för Europeiska kommissionen ska enligt planerna resa till Afrika i början av 2009.

Afrika-EU-partnerskapet om infrastruktur inleddes 2007, innan den gemensamma strategin antogs, och genomförandet inleddes 2008. Syftet med partnerskapet är att väsentligt öka EU:s investeringar i afrikansk infrastruktur, och på så sätt bidra till sammankoppling av Afrika. I partnerskapet används flera finansiella instrument: Nationella/regionala vägledande program (tionde EUF), som kommer att stödja regionala transporter, energi- och kommunikationskorridorer, energi- och vattenanläggningar, och EU:s förvaltningsfond för infrastruktur, som ger möjlighet att blanda bidrag och lån. Förvaltningsfonden har redan fått 108 miljoner euro från nionde utvecklingsfonden – man räknar inte med några ytterligare medel från tionde utvecklingsfonden – och 38 miljoner euro från elva EU-medlemsstater. Europeiska investeringsbanken och andra donatorer har också beviljat lån på över 250 miljoner euro till förvaltningsfonden. Slutligen kommer ett stödprogram på 10 miljoner euro att hjälpa AU-kommissionen att formulera och främja politik och åtgärder som ska hjälpa till att lösa Afrikas infrastrukturproblem.

3.4. Partnerskapet Afrika-EU om millennieutvecklingsmålen

Detta partnerskap bör tjäna som ett forum för en intensifierad politisk dialog mellan kontinenterna, samarbete och gemensamma åtgärder för att uppnå alla millennieutvecklingsmål i alla afrikanska länder senast 2015. I partnerskapet fastställs fyra prioriterade åtgärder:

- Se till att det finns finansiella och ekonomiska grundvalar för att uppnå millennieutvecklingsmålen.
- Se till att millennieutvecklingsmålen för livsmedelsförsörjning uppnås snabbare.
- Se till att millennieutvecklingsmålen om hälsa uppnås snabbare.
- Se till att millennieutvecklingsmålen för utbildning uppnås snabbare.

I juni 2008 bekräftade EU:s stats- och regeringschefer sina åtaganden i fråga om målet om ett ökat offentligt utvecklingsbistånd 2010 och 2015, och antog en agenda för åtgärder för

¹ KOM(2008)xxx, 1.10.2008

millennieutvecklingsmålen. I agendan föreslås ett ökat sektorsinriktat EU-bistånd och det ges exempel på EU-åtgärder som ska genomföras som en del av EU:s befintliga åtaganden om offentligt utvecklingsbistånd. Agendan är ett kollektivt europeiskt erbjudande till utvecklingsländer och till världssamfundet. Agendan är global, men Afrika är ändå en klar prioritet, och agendan är förenlig med arbetet i styrgruppen för Afrikas millennieutvecklingsmål, som inrättats av FN:s generalsekretariat.

Det är mycket viktigt att fastställa var arbetet på kontinental nivå ger det högsta mervärdet till befintliga initiativ. Samtidigt ska man komma ihåg att det är nödvändigt att knyta samman arbetet på Afrika-EU-nivå med aktiviteterna på nationell, subregional och multilateral nivå. På kontinental nivå skulle EU:s agenda för åtgärder för millennieutvecklingsmålen kunna användas som ett politiskt styrmedel för att 1) öka medvetenheten om millennieutvecklingsmålen och stimulera Afrika att fastställa sina egna behov och prioriteringar, 2) leda till bättre övervakning av genomförandet av millennieutvecklingsmålen på kontinental nivå, och 3) utveckla gemensamma ståndpunkter mellan Afrika och EU om millennieutvecklingsmålen inför viktiga internationella möten. På landsnivå skulle agendan kunna användas som ett redskap för politisk dialog för att 1) i länder där det ännu inte skett, fastställa nationella milstolpar för millennieutvecklingsmålen och mål anpassade till landets situation samt förbättra nationella data- och övervakningssystem, 2) främja bättre integration av millennieutvecklingsmålen i nationella utvecklingsstrategier och 3) fastställa konkreta åtgärder och framgångsrika metoder för att påskynda genomförandet av millennieutvecklingsmålen.

Förväntade resultat på kort sikt i fråga om de finansiella och politiska aspekterna bör inbegripa gemensamt fastställande av prioriterade milstolpar och åtgärder på grundval av EU:s agenda för åtgärder och de nyligen antagna rekommendationerna från FN:s generalsekretariats styrgrupp för Afrikas millennieutvecklingsmål. Ett tidigt resultat i fråga om tryggad livsmedelsförsörjning skulle vara gemensamt arbete för att stärka kopplingen mellan gemenskapens tematiska program för tryggad livsmedelsförsörjning, EU:s planerade livsmedelsinstrument och Afrikas ramprogram för tryggad livsmedelsförsörjning, som skisseras i det övergripande jordbruksutvecklingsprogrammet för Afrika (tredje pelaren), särskilt inom områdena jordbruksforskning, informationssystem för tryggad livsmedelsförsörjning, förbättrad riskhantering för tryggad livsmedelsförsörjning, samt stöd till regionala och kontinentala jordbruksorganisationer. Det finns möjligheter till överensstämmelse med EU:s agenda för åtgärder när det gäller att förstärkt finansiering av områdena hälsa och utbildning, att lösa personalkrisen inom vården, att åtgärda den stora bristen på utbildade lärare och utbildningens dåliga kvalitet.

3.5. Afrika-EU-partnerskapet om energi

Energi är ett område där Afrika och EU har viktiga gemensamma intressen och står inför liknande problem. Detta partnerskap har tre mål: en förstärkt dialog mellan Afrika och EU om energitillgång och energiförsörjning, bättre tillgång till energitjänster, ökade investeringar i infrastruktur och främjande av förnybara energikällor och energieffektivitet.

I september 2008 reste kommissionsledamöterna med ansvar för energi och för utveckling till Afrika för att diskutera energifrågor. Besöket hos AU-kommissionen och i tre länder (Etiopien, Nigeria och Burkina Faso) återspeglar både energidiversifieringen och energipotentialen i Afrika. De regionala aspekterna låg högt på dagordningen för besöket, eftersom sammankopplingar kommer att vara mycket viktiga från energisynpunkt och som en stabiliserande faktor mellan länderna i de olika regionala gemenskaperna.

Under besöket nåddes ett avtal mellan Europeiska kommissionen och AU-kommissionen om huvudprioriteringarna och ledningsstrukturen för genomförandet av Afrika-EU-partnerskapet för energi och en ”gemensam förklaring om genomförandet av Afrika-EU-partnerskapet för energi” undertecknades. Förklaringen är det första formella sektorsavtal som är en uppföljning till toppmötet i Lissabon och den godkändes vid Europeiska kommissionens och AU-kommissionens möte i Bryssel den 1 oktober 2008.

Partnerskapets ledningsstruktur är fullständig: EU:s genomförandegrupp har träffats flera gånger, den afrikanska kärngruppen har inrättats och den 15–16 oktober 2008 kommer det första mötet i den informella gemensamma expertgruppen att hållas i Addis Abeba. Det första högnivåmötet om energi mellan Afrika och EU kommer att hållas 2009, samtidigt med energipartnerskapsforumet, som kommer att inbegripa det civila samhället och den privata sektorn.

I den gemensamma förklaringen har man kommit överens om följande prioriteringar: Regional integration och utbyggnad av energiinfrastrukturen, främjande av gynnsamma förutsättningar för investeringar från den privata sektorn, förbättrad tillgång till energitjänster, hållbar utforskning av Afrikas potential när det gäller förnybara energikällor, förbättrad energieffektivitet och minskad avfallsmängd. Den informella gemensamma expertgruppen om energi kommer att använda detta som grund för att utarbeta en vägledande tidsplan för genomförandet av ovan nämnda prioriteringar. En bilateral energidialog med vissa afrikanska länder eller regioner är på gång.

Under 2008 man tecknat eller kommer att teckna flera avtal om energiprojekt till stöd för genomförandet av det här partnerskapet inom ramen för de befintliga finansiella instrumenten och tematiska programmen, bland annat energiinstrumentet, Afrika-EU-partnerskapet om infrastruktur och dess förvaltningsfond, bilaterala och regionala EUF-program, miljö, hållbar förvaltning av naturresurser, bl.a. ENRTP-programmet för energi.

3.6. Afrika-EU-partnerskapet om klimatförändring

Detta partnerskap omfattar två sammanbundna prioriterade åtgärder: 1) att utforma en gemensam dagordning för klimatförändringspolitik och samarbete, och 2) att ta itu med jordförstöring och ökad torka.

Den första prioriterade åtgärden är inriktad på de afrikanska länder som deltar i den globala klimatalliansen (GCCA)² som en ram för att stärka den politiska dialogen och samarbetet mellan AU och EU. Detta är ett utmärkt medel för att utveckla en gemensam vision mellan Afrika och EU om klimatförändring och anpassning. Konceptet med den afrikanska klimatinformationen för utveckling i Afrika (ClimDev Africa) är den andra delen av den här prioriterade åtgärden³. ClimDev är nära knutet till minskning av katastrofrisken, som är ett av den GCCA:s prioriterade områden. I de första resultaten bör det ingå en gemensam politisk

² Europeiska kommissionen lanserade i september 2007 den globala klimatförändringsalliansen mellan Europeiska unionen och de utvecklingsländer som kommer att drabbas hårdast av klimatförändringen, särskilt de minst utvecklade länderna och små ö-stater under utveckling. KOM(2007) 540, 18.9.2007 Rådets slutsatser 15103/07. SEK(2008) 2319, 15.7.2008.

³ Ett gemensamt initiativ mellan det globala klimatobservationssystemet, FN:s ekonomiska kommission för Afrika och AU-kommissionen. Syftet är att förbättra beslutsfattarnas tillgång till klimatuppgifter i Afrika

förklaring mellan Afrika och EU om klimatförändring och GCCA⁴, som förberedelse för Poznankonferensen om FN:s ramkonvention om klimatförändring i december 2008 (där en övergripande förklaring mellan EU och de minst utvecklade länderna och små ö-stater under utveckling kommer att läggas fram), och på grundval av afrikanska klimatprioriteringar⁵.

Den andra prioriterade åtgärden är kampen mot markförstöring i Afrika. Här är initiativet "Green Wall for the Sahara" ett flaggskepp som skulle kunna samla kontinentala, nationella och lokala afrikanska insatser och institutioner som arbetar för en hållbar markanvändning. Partnerskapet kommer att stödja verksamhet som kapacitetsuppbyggnad, integrering av hållbar mark- och vattenförvaltning, utveckling av lokalsamhällen och ökad egenmakt för dessa samt naturresursförvaltning på lokal nivå. De första resultaten omfattar fullbordande av den inledande institutionella undersökningen i början av 2009 och AU-kommissionens antagande av handlingsplanen i januari 2009.

För båda åtgärderna gäller att man måste hitta en kärngrupp av intressenter som kan leda processen och den kartläggning som har inletts på EU-nivå kommer att vara till nytta i detta sammanhang.

Dessutom fortsätter Europeiska kommissionen och AU-kommissionen sin bredare dialog om miljön, som omfattar genomförandet av multilaterala miljöavtal, minskning av katastrofrisken, integrering av miljön i utvecklingsfrågan och samordning med olika panafrikanska partner (AUC, NEPAD, AMCEN, UNEP).

3.7. Afrika-EU-partnerskapet om migration, rörlighet och sysselsättning

Detta partnerskap bygger på Afrikas och EU:s förklaring från Tripoli, Afrikas och EU:s plan för åtgärder mot människohandel, Ouagadougou-förklaringen och handlingsplanen för sysselsättning och fattigdomsminskning. Partnerskapet kommer att föreslå integrerade lösningar på frågor om migration, rörlighet och sysselsättning, både inom och mellan de två kontinenterna, för att skapa fler och bättre arbetstillfällen i Afrika, för att föra agendan för anständigt arbete framåt, och för att förvalta migrationsflödena på ett bättre sätt.

Afrika har inlett sitt samråd om migration med de regionala ekonomiska gemenskaperna. Dialogen på hög nivå mellan EU och Afrika om den västafrikanska migrationsvägen går framåt och i november 2008 hålls ministerkonferensen om migration i Paris.

Tillförlitliga data och analys är avgörande för att man ska kunna definiera och genomföra en lämplig politik. Europeiska kommissionen kommer också att stödja inrättandet av ett nätverk av migrationsobservatorier i Afrika söder om Sahara. En gemensam prioritering för EU och AU är att inleda en strukturerad dialog med den afrikanska diasporan och att stödja dess roll i Afrikas utveckling. AU betraktar den afrikanska diasporan som sin "sjätte region". Detta har lett till den afrikanska diasporans kommande första toppmöte och till att EU har tagit olika initiativ för att stärka sin dialog med den afrikanska diasporan. Europeiska kommissionen är medveten om penningöverföringarnas allt större betydelse för många afrikanska länder och kommer därför att stödja inrättandet av ett afrikanskt institut för penningöverföringar år 2009, under ledning av AU-kommissionen och i samarbete med världsbanken.

Det pågående samarbetet med afrikanska partner omfattar också främjande av regional dialog och samarbete i kampen mot illegal immigration, människosmuggling och människohandel.

⁴ Eventuellt på ministertrojkamötet mellan Afrika och EU som är planerat till november 2008.

⁵ Se bland annat resultaten från de afrikanska miljöministrarnas konferens i juni 2008.

Ett innovativt tillvägagångssätt som konkret binder samman migration, rörlighet, sysselsättning och yrkesutbildning, inspirerat av tidigare initiativ i Marocko och Tunisien, är EG:s stöd till informations- och förvaltningscentret för migration i Mali (CIGEM). Det finns redan ett afrikanskt intresse för att upprepa sådana erfarenheter. Programmen Erasmus Mundus, Tempus och Nyerere ger möjligheter till ökad rörlighet för kvalificerade afrikanska studenter i Afrika och Europa. Dessutom stöder programmet Aktiv ungdom unga människors rörlighet mellan Europa och Afrika.

3.8. Afrika-EU-partnerskapet om vetenskap, informationssamhället och rymden

Detta partnerskap kommer att bidra till att överbrygga den digitala och vetenskapliga klyftan, till att stärka Afrikas kapacitet på områden som vetenskap, informations- och kommunikationsteknik, rymdteknik och tillämpningar. Partnerskapet kommer också att öka användningen av sådan teknik för att minska fattigdomen och öka tillväxten och den socioekonomiska utvecklingen. Partnerskapet kommer att stödja Afrikas konsoliderade handlingsplan för vetenskap och teknik och Afrikas regionala handlingsplan för kunskapsekonomin (ARAPKE).

Partnerskapet ger ett utmärkt tillfälle att främja vetenskap och teknik och informationssamhället i EU:s utvecklingsbistånd och i det mer omfattande Afrika-EU-partnerskapet. Det finns nu ett behov av både tidiga resultat och en gemensam långsiktig strategi.

AU-kommissionen har föreslagit 19 projekt för genomförande inom ramen för det här partnerskapet: tolv om vetenskap och teknik, fem om informationssamhället och två om rymden. Av dessa betraktas sex (två för varje prioriterad åtgärd) som brådskande och färdiga för ett tidigt genomförande. De behöriga kommissionsledamöterna från AU-kommissionen och Europeiska kommissionen fastslog den 1 oktober 2008 i en gemensam förklaring att dessa projekt bör ligga till grund för det vidare genomförandet av detta partnerskap.

När det gäller rymden har EU och AU kommit överens om att samarbeta om EU-initiativet Global övervakning för miljö och säkerhet (GMES), nu kallat Kopernikus, som en del av partnerskapet. För närvarande håller man på att utarbeta en gemensam handlingsplan. Syftet är att lägga fram handlingsplanen vid nästa toppmöte mellan Afrika och EU i Libyen 2010. Denna process inleddes under det informella mötet mellan AU-kommissionen och Europeiska kommissionen om GMES i Afrika, som hölls i Accra (Ghana) den 4–6 oktober 2008. Samtidigt undersöker AU-kommissionen och Europeiska kommissionen olika sätt att optimera användningen av geospatial vetenskap för hållbar utveckling, med fokus på naturresurser, tryggad livsmedelsförsörjning, krishantering och förnybar energi genom inrättandet av ett särskilt system i Addis Abeba, på grundval av nuvarande metoder vid EG:s gemensamma forskningscenter.

4. SLUTSATSER OCH VÄGEN FRAMÅT

Vid toppmötet i Lissabon i december 2007 betonade EU:s ledare och de afrikanska ledarna vikten av snabba framsteg och konkreta resultat vid genomförandet av den gemensamma strategin och handlingsplanen. 2008 har varit ett betydelsefullt år för relationerna mellan Afrika och EU: det långvariga samarbetet har stärkts ytterligare och nya viktiga politiska initiativ har inletts. Grunden har lagts till en långsiktig framgång för strategin: ett innovativt politiskt tillvägagångssätt och effektiva arbetsformer. Båda sidor har redan börjat genomföra

den ambitiösa operativa dagordningen för de tematiska partnerskapen. De inledande framstegen måste påskyndas, utvidgas och befästas. Vid trojkamötet den 16 september 2008 betonades med rätta att båda sidor nu måste intensifiera sina ansträngningar så att det här partnerskapet leder till de resultat som förväntas.

Ett viktigt nästa steg är inrättandet av de gemensamma expertgrupperna som kommer att genomföra och samordna de åtta partnerskapen. Detta kräver effektiva arbetsformer på den afrikanska sidan, bland annat en tydlig definition av de bidrag, roller och ansvar som tillkommer de afrikanska länderna, AU-kommissionen och andra panafrikanska organ, de regionala gemenskaperna och andra berörda aktörer. Parlament, det civila samhället, den privata sektorn, multilaterala organisationer och engagerade internationella partner måste delta i genomförandeprocessen. Sist men inte minst bör båda sidor sträva efter en större samstämmighet och komplementaritet mellan de tematiska partnerskapen, och förbättra sin kommunikation och sitt informationsutbyte, så att intressenter, intresserade medborgare, journalister och forskare kan följa partnerskapets framsteg och resultat.

Med hänsyn tagen även till diskussionerna under Europeiska kommissionens och AU-kommissionens möte den 1 oktober 2008 har Europeiska kommissionen därför formulerat följande rekommendationer för vägen framåt, med fokus på centrala frågor som måste lösas snabbt:

- (1) Partnerskapet bygger på kollektiva insatser. Därför måste genomförandegruppernas medlemmar på båda sidorna **bekräfta sitt politiska engagemang i processen med konkreta bidrag**, bland annat med mänskliga och ekonomiska resurser samt teknisk expertis – i Bryssel, Addis Abeba och på nationell nivå.
- (2) EU:s genomförandegrupper bör slutföra **den uttömmande kartläggningen** av samarbetsinitiativ och tillgängliga resurser och **utarbeta en vägledande tidsplan för genomförandet**, som inbegriper prioriteringar och första resultat. Den afrikanska sidan bör **främja afrikanskt ägarskap över den gemensamma strategin och aktivt deltagande** i genomförandet av den, samt snabbt införa effektiva arbetsformer. Experter från båda sidorna bör sedan **tillsammans snabbt sätta igång genomförandet av handlingsplanen, inbegripet överenskomna prioriterade projekt, före nästa ministertrojka** i november 2008.
- (3) Före november 2008 bör de första **samråden hållas med viktiga icke-institutionella aktörer**, bland annat det civila samhället, den akademiska världen och den privata sektorn, för att ge dem möjlighet att spela en aktiv roll i genomförandet och övervakningen av den gemensamma strategin.
- (4) Båda sidor bör **sträva efter att ”behandla Afrika som enhet”** och att gradvis anpassa politiken och rättsliga och finansiella ramar till partnerskapets behov och mål för att därigenom främja kontinentomfattande projekt och samarbete mellan Afrika norr och söder om Sahara. Dessutom bör institutionella strukturer som rådets arbetsformer för Afrikafrågor rationaliseras ytterligare för att återspegla denna princip.
- (5) Den gemensamma strategin och handlingsplanen antogs av stats- och regeringscheferna, och ska vara ett gemensamt engagemang för hela statsapparaten. Samordningen bör förbättras för att **visa att den gemensamma strategin är en prioritering som berör alla ministerier** och departement, både i politiska och finansiella termer.

- (6) Europeiska och afrikanska aktörer bör **integrera den gemensamma strategins principer, mål och prioriteringar i programplaneringen för ekonomiskt och tekniskt samarbete**, samt i deras politiska dialog och möten med tredje parter.
- (7) Europeiska och afrikanska aktörer bör också leva upp till sina åtaganden att **öka kontakterna, samordningen och samarbetet i FN och andra internationella organ** och multilaterala förhandlingar och inrätta effektiva strukturer för samråd och samordning.
- (8) **EU bör på nytt bekräfta sina politiska och ekonomiska åtaganden för Afrika.** Trots den svåra ekonomiska situationen måste EU ge halva sitt utlovade ytterligare offentliga utvecklingsbistånd för 2010 och 2015 till Afrika.
- (9) **Också den afrikanska sidan måste visa det nödvändiga ledarskapet och ansvaret genom att hålla sina åtaganden** och lämna sina utlovade bidrag till genomförandet av strategin och handlingsplanen.
- (10) Organisera en **strukturerad dialog med Europaparlamentet och det panafrikanska parlamentet**, inbegripet regelbundna utfrågningar om framstegen i det strategiska partnerskapet.

Slutligen ett övergripande gemensamt element som bör integreras i alla de åtta partnerskapen: **mer tyngd bör läggas vid kommunikation.** För ett framgångsrikt partnerskap som sätter människan i centrum krävs öppenhet både om resultaten och problemen i samband med processen. Processen och framstegen bör presenteras på ett enkelt och lättillgängligt språk på papper, genom TV och radio och på nätet.